

ALLES OVER ISRAËL

TOV!

club magazine

Tov! is een uitgave van Christenen voor Israël

FEEST VAN DE
BEVRIJDING

ONTDEK ALLES OVER PESACH

STERKER DAN DE
GODEN VAN EGYPTE

DE TIEN PLAGEN VAN EGYPTE

JOOOSE FEESTEN
PESACH

- 4** **Wat is Pesach**
Sedermaaltijd? Hagada? Huh?
- 6** **Een bijzondere avond**
Hoe wordt de Sedermaaltijd gevierd?
- 7** **De grote schoonmaak**
Alle gistproducten de deur uit!
- 8** **Doe-pagina**
Pak je pen er maar bij!
- 10** **Sterker dan de goden van Egypte**
Wat betekenden die tien plagen?
- 12** **Het verhaal van de vreemde maaltijd**
Januzs heeft honger!
- 14** **Bijbelse plaats**
Qasr al-Yahoud
- 15** **Prijzenpuzzel!**

Hallo!

Wist je dat het Paasfeest zijn oorsprong vindt in het Joodse Pesachfeest? Tijdens dit feest werd de Here Jezus gevangengenomen en gekruisigd, maar Hij stond na drie dagen op uit de dood! Maar de maaltijd die de Here Jezus vierde met zijn leerlingen vóór deze

gebeurtenissen, was de Sedermaaltijd. Jaarlijks vieren Joden namelijk dat God hen bevrijdde uit Egypte. In dit nummer lees je er van alles over. Hopelijk vind je het even leerzaam als ik!

Groetjes Ruben

Club nieuws

PRIJSWINNARES

In onze vorige TOV! stond een slingerende prijzenpuzzel over de Sjabbat. Uit alle goede inzendingen die we hiervan ontvingen, trokken wij de tienjarige **Elise uit Nieuwerood!**

Toen ze de puzzel in december instuurde, mailde ze: “Wel jammer dat het nog zo lang duurt, want ik vind het blad zo leuk!”

Nou, Elise dat snappen wij ook wel. Maar hier ligt dan eindelijk de nieuwe TOV! Veel leesplezier en we sturen je binnenkort een leuke prijs toe!

WANNEER IS 'T PESACH?

Het Pesachfeest wordt dit jaar gevierd van 5 t/m 13 april. Dat betekent dat het feest dit jaar samenvalt met ons Paasfeest, dat op 9 en 10 april wordt gevierd. Toch gebeurt dat lang niet altijd. Lang geleden hebben kerkleiders namelijk helaas besloten om de kalender van de feesten van de kerk los te maken van de Hebreeuwse kalender. Zij vonden dat de kerk niets meer met de Joden te maken moest hebben. Jammer hè!? Wij vinden juist dat we heel veel uit het Jodendom kunnen leren!

TOV! Clubdag!

Heb jij je al opgegeven voor de TOV! Clubdag op zaterdag 22 april? Het wordt echt superleuk van 10.30 – 15.30 uur in en om het Israëlcentrum in Nijkerk. Luister ademloos naar het grappige verteltheater *Hadassa, ster van Perzië*, zing je longen uit je lijf, smul van een heerlijk pannenkoekenfeest en kies 's middags drie leuke, interessante of spannende workshops rond Israël! Meld je aan op tovclub.nl/clubdag.

WAT IS PESACH?

Met Pesach viert het Joodse volk hoe de Heere God het volk bevrijdde uit Egypte. Je weet wel, het verhaal van de Exodus. Met Mozes en de tien plagen en tenslotte die wonderlijke nacht, waarop de Heere God het volk opdroeg om al klaar te zijn voor vertrek.

Pesach betekent 'voorbijgaan'. Dat verwijst naar de laatste plaag die de Heere God over Egypte stuurde. Dat was een engel die de eerstgeborenen van de Egyptenaren kwam doden. Die engel ging aan de deuren van de Israëlieten voorbij, omdat zij het bloed van een lammetje dat ze hadden geslacht aan hun deurposten hadden gesmeerd. Toen die vreselijke tiende plaag voorbij was, liet Faraó de Israëlieten eindelijk gaan.

Tijdens Pesach vieren de Joden deze bevrijding. Het feest valt in het voorjaar en begint op de 15e van de Hebreeuwse maand Niesan. Dit jaar is dat bij ons op 5 april. Het Pesachfeest duurt in totaal zeven dagen (acht dagen buiten Israël). Het hele feest eten de Joden niets met gist erin. In plaats daarvan eten Joden veel matses, ongerezen brood, een soort cracker.

Het feest begint met de Sederavond, een speciale maaltijd, waarbij eerst zes kleine en wat vreemde gerechtjes worden gegeten die elk symbool staan voor de slavernij in Egypte. Dit zijn de gerechtjes:

MAROR EN CHAZERET

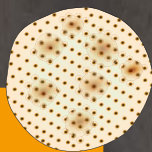
Deze bittere kruiden (mierikswortel en romainesla) herinneren aan het bittere verdriet van de onderdrukking in Egypte.

Z'ROA

Dit stukje geroosterd vlees met bot herinnert aan het lam dat werd geslacht om de deurposten te markeren met bloed.

MATSES

Dit herinnert aan de snelle broden die de Israëlieten moesten bakken voor hun vertrek uit Egypte. Vanwege de haast hadden ze geen tijd om het meel te laten rijzen.

BEETZA

Dit hardgekookte ei herinnert aan het offer dat voorafgaand aan het Pesachfeest werd geofferd in de Tempel in Jeruzalem en waarvan het vlees tijdens het feest werd gegeten.

CHAROSET

Dit mengsel van fijngehakte appels, peren en noten met een beetje wijn erdoor doet denken aan de klei waarmee de Israëlieten stenen moesten bakken en deze moesten met-selen voor de Egyptenaren.

Seder betekent 'orde'. Bij de Sedermaaltijd gebruiken Joden een boekje dat *Hagada* heet. Hierin staat de volgorde van de maaltijd. *Hagada* betekent 'vertelling'. De Hagada vertelt niet alleen over de uittocht uit Egypte, maar ook bijvoorbeeld over Abraham, Izaak en Jakob. De Sedermaal-

tijd is namelijk niet alleen een maaltijd, maar ook een stilstaan bij Gods bevrijding. Niet alleen de bevrijding uit Egypte in de tijd van Mozes. De Heere God zal Israël altijd bevrijden! Daarom is Pesach een heel hoopvol feest, ook in moeilijke tijden. Daarom zitten Joden tijdens de Sedermaaltijd als vrije mensen, 'aanliggend', een beetje opzij leunend als koningen vroeger. Uiteindelijk zal de Heere Israël helemaal verlossen als de Messias komt. Die hoop spreken de Joden dan ook elk jaar uit met Pesach. Omdat de Messias koning zal worden in Jeruzalem zeggen ze dan: 'volgend jaar in Jeruzalem'!

KARPAS

Deze groente (meestal peterselie of radijsjes) wordt in zout water gedoopt en herinnert aan het rugbrekende werk dat de Israëlieten moesten verrichten in Egypte.

EEN BIJZONDERE AVOND

HOE WORDT DE SEDERMAALTIJD GEVIERD?

De Sedermaaltijd is best een leuke belevenis voor jonge kinderen. Zo wordt er altijd een stukje van de matses ingepakt en ergens in huis verstopt. Dat stukje (Joden noemen het de afkoman) mogen de kinderen later op de avond zoeken en als ze het vinden, krijgen ze een leuke of lekkere beloning.

Het jongste kind mag tijdens de maaltijd vier vragen stellen. Meestal gebeurt dat

zingend. Het stellen van deze vragen komt uit de Bijbel! Lees maar eens na in Exodus 12:26!

De vier vragen hebben allemaal te maken met de hoofdvraag: waarom is deze avond niet als alle andere avonden? Lees maar eens:

1 OP ANDERE AVONDEN ETEN WE GEWOON BROOD EN NU ALLEEN MAAR MATSE?

Dat komt omdat we bij de uittocht uit Egypte zoveel haast hadden dat we geen tijd hadden om het deeg te laten rijzen.

2 OP ANDERE AVONDEN ETEN WE ALLERLEI GROENTEN

EN NU MIERIKSWORTEL?

Dat is omdat we denken aan de slavernij die net zo bitter was als deze mierikswortel.

3 OP ANDERE AVONDEN DOPEN WE ONS ETEN HELEMAAL NIET IN EN NU TWEE KEER?

We dopen het in zout water om te denken aan alle tranen die vergoten zijn tijdens de slavernij.

4 OP ANDERE AVONDEN MOETEN WE ALTIJD NETJES RECHTOP AAN TAFEL ZITTEN EN NU MOGEN WE ZELFS LEUNEN?

Dat komt omdat we nu geen slaven meer zijn, maar vrije mensen die zelf mogen beslissen.

Wil je eens horen hoe dat zingen van de vier vragen klinkt? Beluister dan deze vrolijke versie van het lied. Misschien herken je wel een paar Hebreeuwse woordjes die je in deze TOV! tegenkomt!

Scan de QR-code

DE PESACHSCHOONMAAK

“Meteen op de eerste dag moet u het zuurdeeg uit uw huizen wegdoen, want ieder die iets gezuurds eet, van de eerste tot de zevende dag, die persoon moet uit Israël worden uitgeroeid.” (Exodus 12:15)

Dat klinkt best wel ernstig hè, ‘uit Israël uitgeroeid’. Niemand wil dat natuurlijk. Daarom kent het Pesachfeest de meeste regeltjes van alle Joodse feesten. Niet om het feest vervelend te maken natuurlijk! Maar zo leer je dat ‘vrijheid’ niet betekent dat je maar kunt doen en denken wat je zelf wilt.

‘Zuurdeeg’ of gist – in ’t Hebreeuws: *chametz* – zorgt ervoor dat brood rijst. Denk maar aan heerlijk luchtig brood. *Chametz* staat symbool voor onze eigen gedachten. Net als brood kunnen wij ‘opgeblazen’ raken. Dan vind je jezelf heel wat. Veel belangrijker dan anderen. En ook belangrijker dan de Heere God.

De Israëlieten hadden in Egypte tussen de trotse Egyptenaren geleefd. Met allemaal afgoden om zich heen en grootse bouwwerken. Het is heel makkelijk om dan te denken: kijk eens hoe goed en knap we zijn! Op Pesach vraagt de Heere God van Israël juist om heel klein te worden. Om stil te staan bij je eigen ‘opgeblazenheid’ en te beseffen dat je alles dankt aan God Zelf.

Daarom geeft de Heere God de opdracht om al het zuurdeeg weg te doen. In de praktijk betekent dat een grote schoonmaak! Want elk kruimeltje in je huis kan *chametz* zijn. Na afloop van de schoonmaak zoeken de kinderen vaak nog met een kaarsje en een veer naar de laatste stukjes verstopte *chametz*. Als alles is gevonden, wordt deze *chametz* net vóór het feest begint verbrand.

WIST JE DAT...

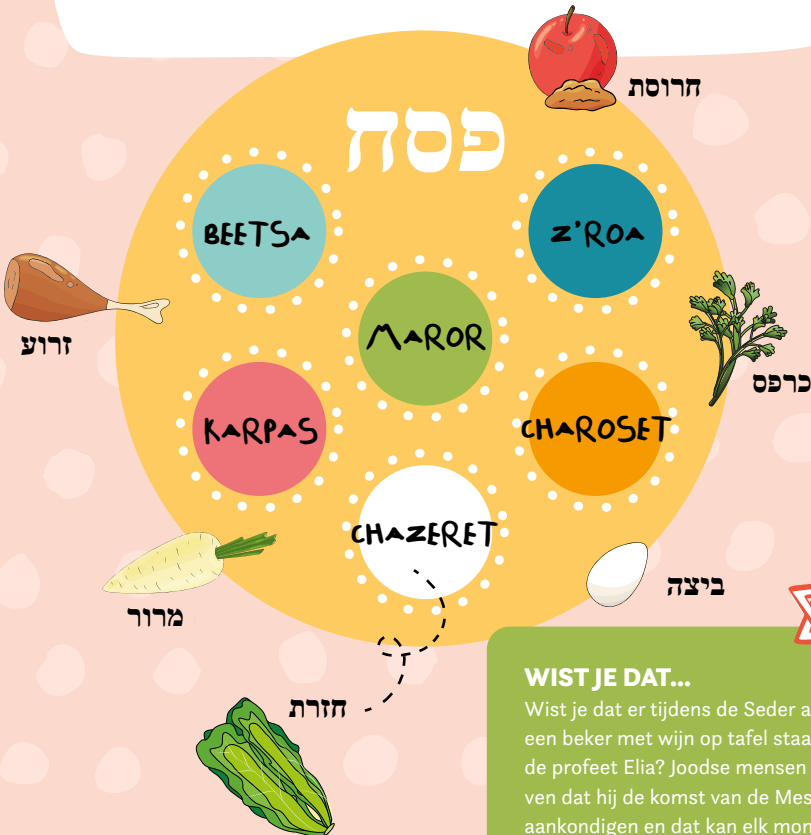
Gelovige Joodse gezinnen met Pesach een apart servies gebruiken? Dat wordt alleen deze ene week in het jaar gebruikt om er zeker van te zijn dat zelfs de borden niet in aanraking zijn geweest met gistproducten.

PUZZEL JE MEE?

SEDERPUZZEL

Weet jij waar de ingrediënten van de Seder op de Sederschotel horen? Lees het artikel op pagina 4 en 5 en los de puzzel op. Welk van de ingrediënten van de Sedermaaltijd ontbreekt er nog?

WIST JE DAT...

Wist je dat er tijdens de Seder altijd een beker met wijn op tafel staat voor de profeet Elia? Joodse mensen geloven dat hij de komst van de Messias zal aankondigen en dat kan elk moment gebeuren. Daarom staat als welkom alvast de voordeur open

ZOEK DE TIEN VERSCHILLEN

In de twee plaatjes van de Sedertafel hieronder kun je tien verschillen vinden. Zie jij ze allemaal?

FILMTIP: DE PRINS VAN EGYPT

Wist je dat er een prachtige tekenfilm bestaat over het verhaal van de Exodus uit Egypte? De film *De Prins van Egypte* (of *The Prince of Egypt* in het oorspronkelijke Engels). In deze tekenfilm uit 1998 wordt het Bijbelverhaal over Mozes en de uittocht van de Israëlieten heel mooi naverteld met prachtige muziek. Het verhaal volgt niet woord voor woord het Bijbelverhaal, maar is toch een goeie tip om eens te kijken. Je kunt de film momenteel voor € 2,99 bekijken op pathethuis.nl

STERKER DAN DE GODEN VAN EGYPTTE

Weet je nog dat Jozef onderkoning was geworden in Egypte en dat zijn hele familie naar Egypte kwam om te wonen in Goshen? 400 jaar later woonden ze daarnog steeds. Maar er is een andere farao. En die mishandelt het volk als slaven. Hij laat zelfs alle jongetjes van de Israëlieten doden!

De Egyptenaren dachten dat ze met hun vele goden onaantastbaar waren, maar de Heere God zette al deze goden te kijk.

Egypte was een heel machtig land. De tovenaars van Egypte dachten dat ze onoverwinnelijk waren. Ze konden de wonderen van Mozes zelfs nadoen! Maar de Heere God laat met de tien plagen zien dat Hij de God boven alle goden is. “Ik zal aan al de goden van de Egyptenaren strafgerichten voltrekken” zegt Hij in Exodus 12:12.

1. Bij de eerste plaag wordt de Nijl rood als bloed. Alles wat erin leeft sterft. Daar kan de Nijlgod Hapi blijkbaar niets tegen doen.
2. De godin Heqet, met het hoofd van een kikker, die volgens de Egyptenaren nieuwe schepselen leven inblaast kan niets doen tegen de tweede plaag, een kikkerplaag, waarna er bergen dode kikkers worden verzameld.
3. Bij de derde plaag strooit Aaron met zand. Maar het lukt de god van de aarde Geb niet om de muggen die verschijnen tegen te houden.
4. Hierna komen stekende insecten het land Egypte plagen. De god Khepri, met het hoofd van een kever, kan niets doen, terwijl er in Goshen geen stekend beest te vinden is!
5. Bij de vijfde plaag kunnen de Egyptische goden Hathor en Apis- elk met het hoofd van een koe- niets doen tegen de veesterfte, terwijl in Goshen geen dier sterft.
6. Bij de zesde plaag krijgen de Egyptenaren overal pijnlijke builen.

Zelfs de tovenaars van de Farao met hun kennis over ziekte en hun godin Isis zijn machteloos.

7. Dan komt de zevende plaag met vallende stenen uit de hemel. Soms vertaald met hagel maar het zouden ook meteorieten kunnen zijn die vuur aan de hemel laten zien en een enorme dreun veroorzaken. De godin Nut die de sterrenhemel regeert doet niets. Overal in Egypte worden gebouwen verpletterd, maar in Goshen is niets aan de hand.
8. Het wordt nog dreigender als bij de achtste plaag zwermen sprinkhanen verschijnen die de zon verduisteren. De zonnegod Ra kan zijn licht niet laten zien!
9. Die onmacht van de belangrijkste god van Egypte, de zonnegod Ra, wordt bij de negende plaag nog duidelijker. Drie dagen lang is er geen zon, maan of ster te zien. Alleen in Goshen is er licht.
10. Tenslotte blijft er nog één godheid over die de God van Israël oordeelt. Het is de farao zelf die zich als god laat vereren. Bij de tiende en ergste plaag, als er bij ieder gezin een eerstgeborene sterft, blijkt ook de farao maar een mens te zijn.

Zo oordeelt de HEERE God de goden van Egypte, en pas na deze laatste plaag mag het volk van Israël gaan. De God van Israël is sterker, alleen Hij is God.

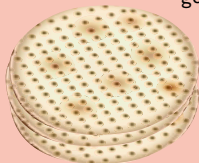

HET VERHAAL VAN DE VREEMDE MAALTIJD

Het was een tijd dat het slecht ging in het land. Fabrieken werden gesloten, landerijen lagen er verlaten bij en er heerste armoede. Ook de buurmannen Chaim en Janusz zaten zonder werk. Chaim was Joods. Janusz niet. Ze besloten samen naar de stad te gaan om werk te zoeken. Met klusjes doen verdienden ze hier en daar een maaltijd, maar toch gingen ze vaak naar bed met een lege maag.

Toen de tijd van Pesach naderde zei Chaim tegen Janusz: “Wat had je gedacht van een heerlijke maaltijd met alles erop en eraan?” Het water liep Janusz in de mond. “Hou op, ik wil er niet aan denken”, kreunde hij. Maar Chaim zei: “Het is bijna Pesach en aan het begin van het feest wordt er de hele avond gegeten en gedronken. Wij bezorgen onszelf voor die avond een uitnodiging. Jij spreekt ook Jiddisch, Janusz en je kunt dus gemakkelijk doen alsof je een Jood bent. Wanneer de mensen de synagoge verlaten aan het begin van het feest staan we bij de uitgang. Het is gebruik om op deze feestavond gasten uit te nodigen. Volg gewoon het voorbeeld van de gastheer bij wie je aan tafel zit. Niemand zal merken dat je geen Jood bent.”

En zo gebeurde het. Allebei werden ze uitgenodigd door mensen die de synagoge verlieten. Zodra ze het huis van de gastheer binnen kwamen, rook Janusz al de geuren van heerlijke gerechten. Hij kon bijna niet wachten, want zijn maag rammelde. Maar tot zijn

verbazing en teleurstelling werd het eten niet opgediend. In plaats daarvan werd hem een glas wijn gegeven. Dit maakte zijn honger alleen maar groter. En daar bleef het niet bij. Tot zijn schrik kreeg hij wat bittere kruiden, gesopt in zout water. Zijn gezicht vertrok helemaal. Daarna werd hem een Hagada in handen gestopt, een boekje dat hij niet kon lezen, en nog meer wijn. Op het laatst gaf men hem een droog stukje matse en een paar blaadjes peterselie. Toen kon Janusz het niet langer verdragen. Hij stond mopperend op en verliet het huis, nog steeds hongerig.

Een paar uur later kwam Chaim naar hun slaappleaks. Tevreden en met een volle maag ging hij liggen. “Lekker gegeten Janusz?” vroeg Chaim.

“Hij kon bijna niet wachten, want zijn maag rammelde.”

“Lekker gegeten?! Ik kreeg niet meer dan wat bittere kruiden, matse en peterselie,” antwoordde Janusz boos! Chaim keek zijn vriend ongelovig aan. “Ach, ik had je moeten waarschuwen, je had nog een ogenblik moeten wachten op de maaltijd. Wanneer je doet alsof je een Jood bent moet je ook aan de voorwaarden voldoen: geduld hebben en geloven in een betere toekomst.”

BIJBELSE PLAATS

QASR AL-YAHOUD

Qasr al-Yahoud ligt aan de Jordanoever, iets boven de Dode Zee. Deze Arabische naam betekent 'toren van de Joden'. Hier staken de Israëlieten de Jordaan over na hun lange tocht door de woestijn vanuit Egypte. Daar, op de vlakte van Jericho, vierden ze voor het eerst het Pesachfeest in het beloofde land.

Dat zal een bijzondere dag zijn geweest. Je kunt het lezen in Jozua 5. Maar op deze

plek is nog meer gebeurd in de Bijbelse geschiedenis. Zo staat Qasr al-Yahoud tegenwoordig vooral bekend als de plek waar Johannes de Doper zou hebben gedoopt. Als dat zo is, werd op deze plek dus ook de Here Jezus gedoopt. Maar dat is niet alles. De reden waarom Johannes juist op deze plek doopte was namelijk dat volgens de traditie de profeet Elia hier ten hemel was gevaren. Daarover lees je in 2 Koningen 2. Er komen op deze plek dus heel veel verhalen uit de Bijbel samen!

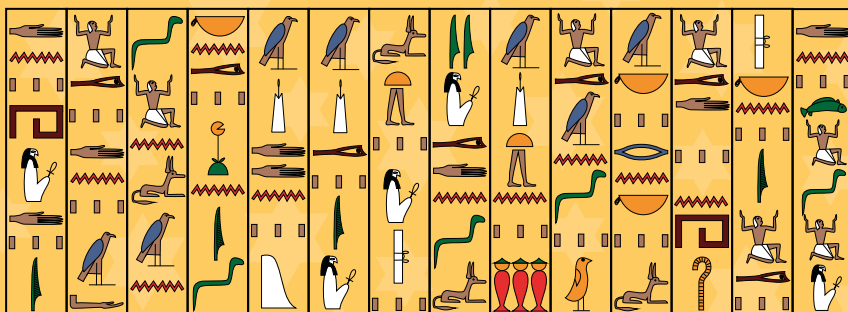
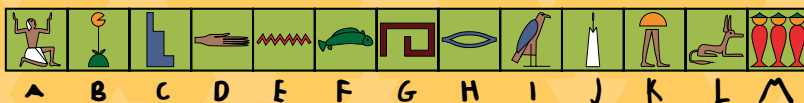

De doopplaats bij Qasr al-Yahoud vandaag de dag.

PRIJZENPUZZEL

ONTCIJFER JIJ DE HIËROGLYFEN?

Je oefent in de TOV! al regelmatig met wat Hebreeuws, maar in dit nummer ga je Egyptische hiërogliefen ontcijferen! Bekijk de puzzel maar eens goed en kijk eens of je kunt ontcijferen wat hier staat. Heb je het gevonden? Stuur dan je oplossing vóór 1 mei naar info@tovclub.nl. Vergeet niet je naam, leeftijd en adres te vermelden. Uit alle goede inzendingen trekken we één winnaar die een leuke prijs wint! Succes!!

TENTOONSTELLING 2023

Hallo

IS

RA

EL

ISRAËL
75
JAAR

Toegang gratis

Met unieke
LEGO-modellen
over Israël!

Bezoek de tentoonstelling
Henri Nouwenstraat 34, Nijkerk
Voor **groepsbezoeken**, mail
naar groep@cvi.nl
Meer info op israel75.nl

Open vanaf 13 mei
Werkdagen 09.30 - 16.30 uur
Zaterdag 10.30 - 15.30 uur
Zon- en feestdagen gesloten
Toegang en consumptie gratis

Voorkom verrassingen!
Kijk of uw geplande bezoek
niet overlapt met een groep of
schoolklas op israel75.nl of
bel 033-2458824.

CHRISTENEN VOOR
ISRAËL.